

Töötajate ja tööandjate kohustused ja õigused tööst põhjustatud haigestumiste korral 02.07.2021.a.

Eesti Kutsehaigete Liidu tutvustus

- Eesti Kutsehaigete Liit tegutseb alates 1994.aastast.
- Eesti Kutsehaigete Liit on töökeskkonna ohutegurite tõttu tervise kaotanud isikute poliitika edendamise alaseks üleriigiliseks koostöö – ning koordinatsiooniroorganiks Eestis
- Eesti Kutsehaigete Liit on avalikes huvides tegutsev eraõiguslik juriidiliste isikute vabatahtlik ühendus, mis ühendab 16 kutsehaigete ühingut , teisi juriidilisi ühinguid, kelle tegevusvaldkonnaks on tegevus tööst põhjustatud haigestunutega, kutsehaigetega ja tööõnnetuses kannatanutega (edaspidi sihtgrupp/kutsehaiged).

Missugused on tööga seotud haigestumised

Tööga seotud haigus on kutsehaigus või tööst põhjustatud haigus.

Tööst põhjustatud haigus on töökeskkonna ohuteguri põhjustatud haigus, mida ei loeta kutsehaiguseks.

Kutsehaigus on haigus, mille on põhjustanud kutsehaiguste loetelus nimetatud töökeskkonna ohutegur või töö laad. Kutsehaiguste loetelu on kehtestatud sotsiaalministri 20.05.2005.a. määrusega.

Tööõnnetus on töötaja tervisekahjustus või surm, mis toimus tööandja antud tööülesannet täites või muul tema loal tehtaval tööl, töötaja hulka arvataval vaheajal või muul tööandja huvides tegutsemise ajal.

Tööõnnetusena ei käsitata tervisekahjustust või surma, mis toimus loetletud juhtudel, kuid mis ei ole põhjuslikus seoses töötaja töö või töökeskkonnaga.

Kutsehaigus ja tööst põhjustatud haigestumine

- Kutsehaiguse diagnoosib töötervishoiuarst, kes teeb kindlaks töötaja tervises seisundi ning kogub andmed töötaja praeguste ja varasemate tööolude ning töö laadi kohta. Selleks nõuab töötervishoiuarst:
 - 1) tööandjalt (tööandjatelt) töötaja eelnevate tervisekontrollide otsused ja töökeskkonna riskianalüüsi tulemused. Kui töötamine hõlmab perioodi enne käesoleva seaduse jõustumist, nõuab ta tööandjalt seletuskirja töötaja tööolude ja töö laadi kohta;
[RT I, 29.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]
 - 2) töötajalt väljavõtte tervisekaardist.

Kutsehaigestumisest teatab töötervishoiuarst kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis hiljemalt viie päeva jooksul pärast haiguse diagnoosimist tööandjale, Tööinspektsioonile ja töötaja töötervishoiuarsti juurde suunanud arstile.

[RT I, 12.06.2018, 3 - jõust. 01.01.2019]

Tööandja koostab kutsehaigestumise uurimise tulemuste kohta raporti.

Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise uurimise andmeid säilitatakse 55 aastat.

(7) **Tööst põhjustatud haigestumisest** teatab töötervishoiuarst kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis hiljemalt viie päeva jooksul pärast haiguse diagnoosimist Tööinspektsioonile, esitades järgmised andmed:

[RT I, 12.06.2018, 3 - jõust. 01.01.2019]

- 1) töötaja ees- ja perekonnanime, ameti;
- 2) haiguse diagnoosimise kuupäeva;
- 3) haiguse ja selle tekkepõhjused;
- 4) tööandja ja tema aadressi.

Tööõnnetus

- **Tööandja uurib kõiki tööõnnetusi ja kutsehaigestumisi.** Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise uurimise eesmärk on välja selgitada tööõnnetuse ja kutsehaigestumise asjaolud ja põhjused ning kindlaks määrata abinõud samalaadse juhtumi kordumise vältimiseks. Uurimises osaleb hääleõigusega töökeskkonnavolinik, tema puudumisel muu töötajate esindaja. Kui tööandjal puuduvad vajalikud teadmised, peab ta uurimisse kaasama pädeva eksperdi.
- (2) Kui tööõnnetus on toimunud teenuseosutajaga käesoleva seaduse § 12 lõikes 6 sätestatud olukorras, teeb kõik käesolevas peatükis sätestatud tööõnnetusega seotud toimingud töid korraldav isik või tema puudumise korral tööandja.
[RT I, 29.12.2020, 2 - jõust. 01.03.2021]
- (3) **Tööandja registreerib kõik tööõnnetused ja kutsehaigestumised ning teeb sellekohased andmed, sealhulgas uurimise tulemused, teatavaks kannatanule, töökeskkonnaspetsialistile, töökeskkonnanõukogule, töökeskkonnavolinikule ja teistele töötajate esindajatele.**

- **Tööandja kohustused ja õigused**

(1) Tööandja on kohustatud:

1) viima läbi süstemaatilist töökeskkonna sisekontrolli, mille käigus ta kavandab, korraldab ja jälgib töötervishoiu ja tööohutuse olukorda ettevõttes vastavalt käesolevas seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele. **Töökeskkonna sisekontroll on ettevõtte tegevuse lahutamatu osa, millesse on kaasatud töötajad ja mille aluseks on töökeskkonna riskianalüüsi tulemused;**

2) vaatama igal aastal läbi töökeskkonna sisekontrolli korralduse ja analüüsima selle tulemusi ning vajaduse korral kohandama abinõud muutunud olukorrale;

3) korraldama töökeskkonna riskianalüüsi;

5¹) tagama, et ohualal töötab ainult asjakohase juhendamise ja väljaõppe saanud töötaja või tööd tehakse sellise töötaja järelevalve all;

5²) teavitama alaealist ja alla 15-aastase alaealise seaduslikku esindajat alaealise tööga seotud riskidest ning tema ohutuse ja tervise kaitseks rakendatud abinõudest;

6¹) rakendama töötaja tervisekahjustuse vältimiseks ja käesoleva seaduse §-des 6–9 loetletud töökeskkonna ohutegurite mõju neutraliseerimiseks töö- ja kollektiivlepingutes sätestatud abinõusid;

6²) **korraldama töötervishoiuteenuste osutamist ja kandma sellega seotud kulud;**

7) **korraldama töötaja tervisekontrolli;**

8) **tagama töötajale esmaabi ja esmaabivahendite kättesaadavuse töökohal;**

10) **viima töötaja töö- ja teenistussuhteid reguleerivates seadustes sätestatud korras tema nõudmisel ja arsti otsuse alusel ajutiselt või alaliselt teisele tööle või kergendama ajutiselt tema töötingimusi;**

- 11) oma kulul andma töötajale isikukaitsevahendid, tööriietuse ning puhastus- ja pesemisvahendid, kui töö laad seda nõuab, ning korraldama töötajale isikukaitsevahendi kasutamise väljaõppe;
 - 12) kontrollima töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmist;
 - 13) korraldama töötaja juhendamise ja väljaõppe;
 - 14) töökeskkonna riskianalüüsi alusel koostama ohutusjuhendi tehtava töö ja kasutatava töövahendi kohta;
 - 15) kõrvaldama töölt alkoholi-, narkootilises või toksilises joobes või psühhotroopse aine mõju all oleva töötaja;
 - 18) tegema Tööinspektsiooni ettekirjutuse teatavaks töötajatele, töökeskkonnaspetsialistile, töökeskkonnanõukogule, töökeskkonnavolinikele ja teistele töötajate esindajatele;
 - 19) täitma Tööinspektsiooni ettekirjutuse tähtpäevaks ja teavitama selle täitmisest Tööinspektsiooni töökeskkonna andmekogu kaudu või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.
- (2) Tööandjal on õigus kehtestada ettevõttes õigusaktides ettenähtust rangemaid töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid.

Töötaja kohustused ja õigused

- Töötaja on kohustatud:
 - 1) osalema ohutu töökeskkonna loomisel, järgides töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid;
 - 2) järgima tööandja kehtestatud töö- ja puhkeaja korraldust;
 - 3) **läbima tervisekontrolli vastavalt kehtestatud korrale;**
 - 4) **kasutama ettenähtud isikukaitsevahendeid nõuetekohaselt ning hoidma neid töökorras;**
 - 5) **tagama vastavalt väljaõppele ja tööandja antud juhistele, et tema töö ei ohustaks tema enda ega teiste elu ja tervist ega saastaks keskkonda;**
 - 6) **kohe teatama tööandjale või tema esindajale ja töökeskkonnavolinikule õnnetusjuhtumist või selle tekkimise ohust, tööõnnetusest või tööülesande täitmist takistavast tervisehäirest ning kõikidest kaitsesüsteemide puudustest;**

7) täitma tööandja, töökeskkonnaspetsialisti, töökeskkonnavoliniku, tervishoiuarsti ja Tööinspektsiooni tervishoiu- ja tööohutuselaseid juhiseid;

8) kasutama töövahendeid ja ohtlikke kemikaale nõuetekohaselt;

9) hoiduma omavoliliselt lahti ühendamast, muutmast või eemaldamast töövahenditele või ehitistele paigaldatud ohutusseadiseid ja kasutama neid seadiseid nõuetekohaselt.

(2) Töötajal on keelatud töötada alkoholi-, narkootilises või toksilises joobes või psühhotropse aine mõju all.

(4) Töötaja tervishoiu- ja tööohutuselased kohustused ei vabasta tööandjat asjaomasest vastutusest.

TÖÖÕNNETUSEST JA KUTSEHAIGUSEST TINGITUD KAHJU HÜVITAMINE SOTSIAALKINDLUSTUSAMETI POOLT

- Sotsiaalkindlustusamet hüvitab tööandja õigusjärglaseta likvideerimise korral tööandja poolt isikule tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud tervisekahjustuse või surma tõttu tekitatud varalise kahju.
- Sotsiaalkindlustusamet hüvitab tööandja õigusjärglaseta likvideerimise korral tööandja poolt 16-aastasele kuni vanaduspensioniealisele isikule tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud tervisekahjustuse tõttu tekitatud varalise kahju, **kui isik on läbinud töövõime hindamise Eesti Töötukassas ning isikul on tuvastatud osaline või puuduv töövõime töövõimetoetuse seaduses sätestatud tingimustel ja korras.**

Sotsiaalkindlustusamet kaasab tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud tervisekahjustuse tõttu tekitatud varalise kahju hüvitamiseks arstiõppe läbinud isiku, kes tuvastab isikul töövõime kaotuse ulatuse.

(2) Arstiõppe läbinud isik tuvastab tervise seisundit arvesse võttes isikul töövõime kaotuse protsentides skaalal 10–100 ja eraldi tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud töövõime kaotuse protsentides skaalal 10–100.

(3) Arstiõppe läbinud isik tuvastab 16-aastaselt kuni vanaduspensioniealistel isikul töövõime kaotuse:

1) 100 protsenti, kui Eesti Töötukassas töövõime hindamise tulemusena on isikul tuvastatud puuduv töövõime või

2) 10–90 protsenti, kui Eesti Töötukassas töövõime hindamise tulemusena on isikul tuvastatud osaline töövõime.

Tööõnnetusest ja kutsehaigusest tingitud tervisekahjustuse korral kahjuhüvitise maksmine

- Sotsiaalkindlustusamet vähendab tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud tervisekahjustuse korral makstavat igakuist kahjuhüvitist Eesti Töötukassa poolt isikule makstud töövõimetoetuse osa võrra, mis võrdub makstud töövõimetoetuse ning tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud töövõime kaotuse protsendi ja isiku kogu töövõime kaotuse protsendi jagatise korrutisega.
- TVT summa korrutatakse TÕ või KH tingitud tervisekao ulatuse protsendiga ja jagatakse üldise tervisekao ulatuse protsendiga.

(250 x 40 / 60)

Sotsiaalkindlustusamet määrab 16-aastasele kuni vanaduspensioniealisele isikule tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud tervisekahjustuse korral kahjuhüvitise Eesti Töötukassa poolt tuvastatud isiku osalise või puuduva töövõime kestuse lõpuni.

(3) Vanaduspensioniiikka jõudnud isikule, kellel enne vanaduspensioniiikka jõudmist on Eesti Töötukassa tuvastanud osalise või puuduva töövõime ja kellele Sotsiaalkindlustusamet on hüvitanud tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud tervisekahjustuse tõttu tekitatud varalise kahju, jätkab Sotsiaalkindlustusamet viimati määratud kahjuhüvitise igakuist maksmist tähtajatult.

(4) Sotsiaalkindlustusamet määrab vanaduspensioniealisele isikule tööõnnetusest või kutsehaigusest tingitud tervisekahjustuse korral igal kuul makstava kahjuhüvitise tähtajatult.

Täiendavat infot saab:

- [Tööinspektsiooni](https://www.ti.ee) nõustamistelefonilt 640 6000 või e-kirja teel jurist@ti.ee
 - [Sotsiaalkindlustusametist](https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee)
 - [Eesti Kutsehaigete Liidust](https://www.kutsehaigete.liidust.ee)
 - [Tööelu portaalist](https://www.toeeluportaal.ee)
 - www.kohus.ee
- www.juristaitab.ee

Täna!

Tiina Kink

Eesti Kutsehaigete Liidu tegevjuht